

Orędownik

Cena
egzemplarza
10
groszy

Ilustrowany dziennik narodowy i katolicki

Nr 22 (106 bis)

— WYDANIE POŚWIĄTECZNE —

Wtorek, dnia 10 maja 1938

W jednej bitwie zginęło 3000 Chińczyków

Tokio. (PAT) Agencja Domei donosi: Sobotni komunikat kwatery głównej stwierdza stałe postępy wojsk japońskich na północy prow. Kiangsu, gdzie w dniu 5 bm. zajęte zostało silnie obwarowane miasto Fowning.

Inna grupa wojsk japońskich wylądowała w piątek na północnym brzegu Jangtse, w pobliżu Tungzou, gdzie zasilila oddziały japońskie, ścigające Chińczyków, cofających się w popłochu w kierunku północnego zachodu prowincji Kiangsu.

„Niszi-Niszi Szimbun“ donosi, że wojska japońskie, przeprowadzające operacje na zachodzie Kiangsu, posuwają się w kierunku Tungzou dwoma drogami, od wschodu i północy. Korzystając z niezwykle gwałtownej burzy, która w czwartek nawiedziła prowincję Kiangsu, przeszły oddziały japońskie do ofensywy, rozbijając doszczętnie silne ugrupowanie chińskie. Około 3 tys. Chińczyków zostało zabitych, rannych lub wziętych do niewoli.

To samo pismo donosi, że dwie grupy wojsk japońskich, operujące w środkowej części prowincji Anhwei, posuwają się obecnie w kierunku Hopei (Luszou), po zajęciu miasta Tokao, leżącego na połowie drogi z Szaohsien do Hopei.

Specjalny korespondent wreszcie tego samego dziennika donosi z Szanghaju, że dowódca chińskiej linii obronnej Tientsin — Pukou, gen. Li-Szung-Jen, zwrócił się do Hankau z prośbą o pozwolenie mu na cofnięcie linii podległych mu wojsk o parę kilometrów wstecz. Rada wojenna w Hankau zagroziła gen. Li-Szung-Jen postawieniem go przed sądem wojennym w razie cofnięcia się przed dniem 10 bm. i wysłała mu posiłki w postaci 8 zmotoryzowanych dywizyj, pochodzących z prowincji Kwantung i Kwangsi.

Tokio. (PAT.) Agencja Domei

Krajowe zawody balonowe w Mościcach

Mościce. (Tel. wł.) W niedzielę przy pięknej pogodzie odbył się tutaj start do krajowych zawodów balonowych o puchar płka Wańkowicza. Zawody wzbudziły duże zainteresowanie w całym kraju, to też do Mościc zjechało sporo publiczności pociągami popularnymi. Z okazji zawodów odbył się również zjazd gwiazdzisty samochodowy i motocyklowy, w którym uczestniczyło 51 maszyn.

W konkurencji samochodów, przy udziale 29 wozów, zwyciężyła Irena Kuniewicz na „Opelu“ (673 km) przed Mazurkiem na „Aero“ (338 km). U motocyklistów pierwszym był Palatowicz na „BSA“ (844 km) przed Bobczyńskim (905 km), który przybył jednak z punktami karnymi. Wreszcie w kategorii motorowerów sklasyfikowano na pierwszym miejscu Dudziaka na „Excelsiorze“ (512 km), 2) Reeder (DKW) 351 km.

Do zawodów balonowych zgłosiło się 12 balonów ze wszystkich Aeroklubów polskich. Przed południem odbyło się napełnianie balonów gazem. Po południu o godzinie 16.35 na boisku sportowym mościckiego Aeroklubu nastąpiło wobec licznych rzesz publiczności, zebranych na trybunach, uroczyste otwarcie zawodów, po czym o godz. 16.50 wystartował pierwszy balon „Mościce“ z załogą: inż. Szorkowa i inż. Krzyszkowski. Następnie wyruszyły balony: „Łódź“, „Syrena“, „Sank“, „Katowice“, „Pomorze“ i in. — Wszystkie balony wyruszyły szczęśliwie, odlatując w kierunku wschodnim.

W ciągu całego dnia na terenie startu czynna była stacja meteorologiczna, która informowała uczestników zawodów o warunkach atmosferycznych. (tz)

donosi, że według komunikatu ogłoszonego przez władze wojskowe, oddziały japońskie wkroczyły wczoraj do Funing o 130 km na południe od Haiczeu, będącego ostatnią stacją linii kolejowej, idącej z Lunghai.

Oficerowie sowieccy w armii chińskiej

Tokio. (PAT) Agencja Domei do-

Emigracja japońska do Mandżurii

Według ogłoszonego planu przewidziane jest osadzenie w ciągu 20 lat półtora miliona osadników

Tokio. (PAT). Ministerstwo spraw zamorskich ogłosiło plan emigracji osadników japońskich do Mandżurii.

Według tego planu przewiduje się, że w ciągu 20 lat przybędzie do Mandżurii półtora miliona młodych Japończyków i Japoniek. W roku bieżącym przewiduje się wyjazd do Mandżu-

nosi z Pekinu, iż wśród wojsk chińskich, działających w południowej części prowincji Szantung, ujawniono znaczną liczbę oficerów sowieckich.

Podczas walk pod Juan-Szan, które wojska japońskie zajęły w dniu 4 bm. znaleziono wśród zabitych oficera sowieckiego w mundurze chińskim. Na stanowiskach, które opuściły wojska chińskie, znaleziono również fotografie rodzin oficerów sowieckich.

rii 30 tys. młodzieży japońskiej obojga płci w wieku od 15 do 18 lat, świeżo po ukończeniu nauki w szkołach ludowych.

Obecnie w Mandżurii przebywa już pierwsza partia młodych osadników w liczbie 5 tys., którzy otrzymali przed wyjazdem wykształcenie rolnicze.

Arabowie buntują się coraz bardziej

Kair. (PAT). W związku z przybyciem do Jerozolimy nowej komisji angielskiej, we wszystkich krajach arabskich ponowily się wystąpienia przeciwko podziałowi Palestyny.

W parlamencie bagdadzkim wygłoszono szereg ostrych przemówień, w Damaszku demonstrowała ludność. W Kairze młodzież akademicka (z al-azharu i z uniwersytetu) złożyła ambasadorowi angielskiemu pisemny protest. Związek młodych muzułmanów w Mekce urządził wielkie zebranie protestacyjne. Król jamański Jachja przesłał swoją opinię bezpośrednio do Londynu.

Naczelna rada palestyńska otrzymuje zewsząd ofiary w pieniądzu i naturze, jak również zgłoszenia od licznych ochotników.

Jerozolima. (PAT). W centrum Palestyny oddziały wojskowe prowadzą dalsze operacje przeciwko zbrojnym bandom.

W pobliżu Karkur kilkunastu terrorystów odniosło rany w starciu z patrolami wojskowymi. W miejscowości Napluz rzucono dwie bomby. Kolonia Sedzera została zaatakowana przez zbrojną bandę, lecz policja odparła atak, zabijając dwóch napastników.

W rejonie Tulkarem wykryto wielki skład broni i amunicji.

Zginął przywódca powstańców arabskich

Jerozolima. (PAT). W pobliżu Koubeins został zabity przywódca powstańców arabskich Izaat Battat, który dowodził zbrojną grupą Arabów w okolicy Hebronu.

Izaat Battat odgrywał dużą rolę w działalności terrorystów arabskich w pd. Palestynie. Był on sprawcą zabójstwa w styczniu rb. archeologa brytyjskiego J. L. Starkey'a.

Amb. Anglii i Francji u min. Krofty

Praga. (PAT). Poseł brytyjski w Pradze Newton odwiedził w sobotę o godz. 16 ministra spraw zagr. Kroftę, z którym konferował do godz. 17.15.

Pó tej wizycie min. Krofta przyjął posła francuskiego Delacroix, z którym rozmowa trwała przeszło godzinę.

Rozmowy dotyczyły sprawy Niem-

ców Sudeckich.

Z Berlina urzędowo komunikują, że ambasador angielski odwiedził podsekretarza stanu Woermanna, by poinformować urząd spraw zagranicznych o krokach, podjętych przez rząd angielski w interesie rozwiązania zagadnienia Niemców Sudeckich.

Zamknięcie XVIII Targów w Poznaniu

Poznań, 9. 5. — Ostatni dzień targowy przeszedł pod znakiem wielkiego udziału zwiedzających. M. i. był obecny na Targach wiceminister przemysłu i handlu dr Adam Rose, przybyły z kilku urzędnikami ministerstwa.

Uwagę zwróciła wycieczka, którą urządził na swój koszt p. Droste z Uchorowa dla zatrudnionych u siebie robotników rolnych w liczbie 60. Po nabożeństwie w kościele w Białężynie, wycieczka przyjechała do Poznania, zwiedziła argi i po spożyciu śniadania udała się zbiorowo do kinoteatru. Wycieczkę upamiętniono zdjęciem foto-

graficznym na tle Targów, które otrzyma bezpłatnie każdy z członków wycieczki.

Wieczorem o godz. 18.30 nastąpiło opróżnienie Targów z publiczności, a o godzinie 19.30 zamknięto Targi tegoroczne. Dziś o godz. 8 rozpocznie się rozbiórka stoisk i odwożenie eksponatów.

Wczoraj przeciągnął ulicami Poznania, po raz drugi w czasie Targów, korowód pojazdów poznańskich przedsiębiorstw przemysłowych; korowód zorganizował Związek Obrony Przemysłu Polskiego.

Od wydawnictwa

We wczorajszym, niedzielnym numerze „Orędownika“ nastąpiła pomyłka w podanej na pierwszej stronie cenie egzemplarza. Podano mylnie „cena 10 groszy“, a powinno być „cena 15 groszy“. Numer niedzielny kosztuje, bez zmian, 15 groszy.

Nowy rząd estoński

Tallin. (PAT) Nowy gabinet został utworzony w składzie następującym:

Prezes rady ministrów — Eenpalu, minister spr. zagr. — Selter, minister spr. wewn. — Veermaa, minister sprawiedliwości — Assor, minister gospodarki — Sepp, minister wojny — gen. Lill, minister oświaty — płk Jaakson, minister rolnictwa — Tupits, minister komunikacji — Viitak i minister opieki społecznej — Kask.

Jak wiadomo, Selter zajmował w poprzednim gabinecie stanowisko ministra gospodarki, Veermaa był dotychczas dyrektorem policji, Assor — prokuratorem w sądzie apelacyjnym, zaś Sepp — dyrektorem jednego z towarzystw włókienniczych.

Wszyscy inni ministrowie zachowują teki piastowane w poprzednim gabinecie.

Po zgonie b. premiera Gogi

Bukareszt. (PAT) Zmarły w sobotę b. premier rumuński Goga był wielkim przyjacielem Polski i zasłużonym działaczem w dziedzinie współpracy polsko-rumuńskiej we wszystkich dziedzinach życia państwowego. Był on jednym z założycieli polsko-rumuńskiego towarzystwa współpracy intelektualnej, którego został pierwszym prezesem. Godność tę piastował do chwili zgonu. B. premier Goga odznaczony był orderem Polonia Restituta. W dziedzinie przyjaźni polsko-rumuńskiej zmarły pozostawił szereg publikacji i artykułów prasowych.

Charge d'affaires poselstwa polskiego Poniński przesłał kondolencje wdowie po zmarłym mężu stanu.

*

Goga urodził się w r. 1881 w Siedmiogrodzie. Studia ukończył w Budapeszcie i Berlinie. Początkowo całkowicie oddał się działalności interaktywnej. W r. 1902 założył czasopismo literackie „Lucea Farul“. Wkrótce zajął jedno z wybitniejszych miejsc w dziennikarstwie rumuńskim, stając na czele dziennika „Tara Noastra“. Goga był prezesem Związku Literatów Rumuńskich oraz członkiem Akademii Umiejętności w Bukareszcie.

Po wojnie zaczął Goga brać coraz żywszy udział w życiu politycznym kraju. Już jako deputowany w r. 1922 zostaje ministrem wyznań. W r. 1926/27 zajmuje stanowisko ministra spraw wewnętrznych.

Początkowo należał do Stronnictwa Ludowego, na którego czele stał Gvaurescu. Później założył własną partię agrarną, po czym połączył się z Partią Chrześcijańsko-Narodową prof. Cuzy.

28 grudnia ub. r. otrzymał po ustąpieniu rządu Tatarescu misję stworzenia rządu, na czele którego stał do 10 lutego 1933 roku.

OKTAWIAN
GOGA

Ciemna przeszłość Michalskiego

Pożyczki na prawo i lewo — Ołbrzymie długi

Warszawa. (Tel. wł.) Sąd w dalszym ciągu sobotniej rozprawy badał sprawę podatkową oszukańczej firmy Michalski i Miazgi Spółki „Franpol” w powiecie bilgorajskim. Spółka ta nie płaciła podatków i przyjęła to za zasadę tak, iż Urząd Skarbowy w Bilgoraju napróżno starał się o uzyskanie minimalnej części należności Skarbu Państwa.

GORLIWY EGZEKUTOR

Dwaj urzędnicy z Bilgoraju, egzekutorzy skarbowi, Czarnota i Rygier, szczegółowo opowiadali przed Sądem o trudnościach wydosiania z „Franpolu” gotówki. Wszystkie starania o nakazy, zajęcia, egzekucje nie doprowadzały do celu. „Franpol” mając za udziałowca tak poważnego protektora, jakim był Michalski, drwił sobie z wezwań płatniczych i zarządzeń egzekucyjnych. Urzędnik Rygier specjalnie dał się we znaki przedsiębiorstwu, jako gorliwy egzekutor. Zemściło się to na nim, gdyż nie wiadomo, z jakich powodów wydalono go ze służby. Egzekutor, w poczuciu swej krzywdy, zwracał się do władz przełożonych, interweniował w Ministerium Skarbu, chodząc do Michalskiego, ale wysiłki jego były próżne.

POŻYCZKI

Emerytowany urzędnik z Urzędu Skarbowego w Warszawie-powiat, Kurpiewski stwierdził, że Michalski zwracał się do różnych osób z prośbą o pożyczkę. Kurpiewski wyszukiwał dla Michalskiego dyskonterów weksli.

W ten sposób Michalski przy pomocy Kurpiewskiego zaciągnął pożyczkę w kwocie 10.000 zł u plenipotentą ordynacji Branickich. Plenipotent początkowo chciał udzielić Michalskiemu pożyczki z funduszu ordynacji, ale Kurpiewski mu wytłumaczył, aby tego nie czynił, ponieważ mogłoby to sprawić wrazenie udzielenia przez ordynację łapówki.

OLBRZYMIE DŁUGI A NAWET PLABIATY

Wobec niestawienia się byłego wi-

ce ministra skarbu Różnowskiego, który usprawiedliwił nieobecność chorobą, sąd odczytał jego zeznania. Nie miał on zaufania od początku do Michalskiego. Wynikało to z pogłosek, że Michalski posiada ołbrzymie długi i ciemną przeszłość. Wchodziła w grę także sprawa plagiatu.

Zasady obrotu pocztowego z Litwą

W wyniku przeprowadzonych pertraktacji i zawartej w dniu 2 bm. konwencji i porozumienia pomiędzy Polską a Litwą w sprawach pocztowo-telekomunikacyjnych, wprowadzony zostaje z dniem 10 maja rb. normalny ruch pocztowy i telekomunikacyjny między obu krajami.

Obrót pocztowy obejmować będzie wymianę wszelkiego rodzaju przesyłek listowych tzn. listów, kartek pocztowych pojedynczych i z opłaconą odpowiednią, druków, próbek towarów oraz papierów handlowych (zwykłych, poleconych i ekspresowych) — z wyjątkiem przesyłek mieszanych. Czasopiśma nadawane być mogą za opłatą dla druków. Listy wartościowe przyjmowane będą do kwoty 5000 fr. zł.

Przesyłki powyższe nadawane być mogą we wszystkich placówkach pocztowych na ogólnych warunkach obowiązujących w obrocie zagranicznym, przy czym dla obrotu tego stosowane będą również normalne zagraniczne opłaty taryfowe (np. opłata za kartkę wyniesie 30 gr, a za list zwykły 55 gr).

Ruch pocztowy obejmuje również

wzajemną wymianę paczek i przekazów pocztowych zwykłych i telegraficznych oraz przesyłek za pobraniem.

Paczki w obrocie z Litwą dopuszczane są do wagi 20 kg. Opłaty za paczki wyszczególnione są w wydawnictwie: „Opłaty i warunki przesyłania paczek zagranicę”, i tak np. opłata za paczkę do 5 kg wynosić będzie 4,05 złotych.

Przekazy pocztowe i telegraficzne mogą być nadawane do wysokości 2000 litów. Do tej samej wysokości mogą być nadawane również przesyłki za pobraniem.

Opłaty za telegramy wynoszą od słowa 18 ctn. zł., co odpowiada mniej więcej 32 groszom. Opłaty za 3-minutową rozmowę telefoniczną wynoszą np. z Wilna do Kowna 5,85 zł, z Warszawy i Gdyni do Kowna 6,95, a z Łodzi do Kowna 8,01 zł.

W ten sposób, począwszy od 10 bm. będziemy mogli korzystać z komunikacji pocztowej, telegraficznej i telefonicznej z Litwą już bez żadnych ograniczeń.

Starosolski znów przed sądem

Katowice. (A. J. S.) Na dzień 10 bm. została rozpisana rozprawa apelacyjna przeciwko głośnemu oszustwi, 32-letniemu Czesławowi Marianowi Konstantemu, trojga imion, Starosolskiemu, synowi wyższego urzędnika państwowego, pochodzącego z Gródka Jagiellońskiego, który przy pomocy sfałszowanych dokumentów objął stanowisko inżyniera-konstruktora w hucie „Zgoda”, należącej do „Wspólnoty Interesów”.

Kariere swą rozpoczął Starosolski już na ławie szkolnej, organizując w krakowskiej szkole im. Hoene - Wrońskiego klub terrorystyczny „Czarna Ręka”. Później coraz częściej ma ze

Starosolskim do czynienia policja i tylko niektóre z jego pomysłowych oszustw udaje się jej udowodnić.

Starosolski jest 4 razy karany, w tym raz 6-letnim więzieniem. Maczał również ręce w napadzie na ambulans pocztowy pod Tarnowem, gdzie łupem sprawców padło około 500 000 zł.

Za swe oszustwa na Śląsku Starosolski skazany został na 5 lat więzienia i dożywotnie osadzenie w zakładzie dla niepoprawnych przestępców. Kariere jego na Śląsku poprzedziła ucieczka z więzienia w Stanisławowie. Proces apelacyjny oszustwa oczekiwany jest z wielkim zainteresowaniem.

Płonący samochód wpadł w tłum

Tragiczny wypadek podczas wyścigów samochodowych pod Londynem

Londyn. (PAT.) W czasie zawodów automobilowych na torze pod Londynem wydarzył się straszny wypadek. Mianowicie w jednej z maszyn francuskich wybuchł pożar. Kierowca usiłował wóz zatrzymać, ale ja-

dący za nim inny kierowca francuski nie zdążył zahamować i wpadł na płonące auto.

Skutkiem zderzenia obie maszyny runęły w tłum. Wielu widzów oraz oboj kierowcy odnieśli ciężkie rany.

Powódź i ulewy w Rumunii

Przerwane połączenie kolejowe — Jedno wielkie jezioro

Czerniowce. (Tel. wł.) Z powodu długotrwałych ulewnych deszczów w Banacie, Bessarabii i południowej Mołdawii nastąpiły powodzie. Wylały rzeki Berzawa, Carasz i Timis zalewając miasta Reszycy, Orawicy i Lugoz. Zakłady amunicyjne i fabryka ma-

szyn rolniczych w Reszycy zostały pozabawione prądu elektrycznego. We wsi Monian utonął wieśniak wraz z zaprzęgiem koni, a w Lugozu — kobieta.

Połączenia kolejowe na liniach Zorleni — Basarabasca i Reszycy — Orawica zostały przerwane. Cała dolina

rzeki Berzawy wygląda jak jedno wielkie jezioro.

W Sinaia pada od 36 godzin obfity śnieg przy gwałtownym spadku temperatury. Grubość powierzchni śniegu osiągnęła 10 centymetrów. Temperatura obniża się nadal.

Wyrok na Studnickiego

Warszawa. (Tel. wł.) W sobotę o godz. 23 Sąd Apelacyjny w Warszawie zatwierdził wyrok na Władysława Studnickiego i obciążył go kosztami postępowania.

Obrady zarządu Związku Adwokatów

Łódź, 8. 5. — Wczoraj zakończyły się w Łodzi dwudniowe obrady zarządu głównego Związku Adwokatów Polskich. Przewodził im prezes Związku adw. Bolesław Białawski z Warszawy.

Powzięto cały szereg uchwał wewnętrzno - organizacyjnych, a pod koniec uznano, że nowo uchwalona ustawa o ustroju adwokatury jest krokiem naprzód w kierunku spolszczenia adwokatury, jednakże pełne zrealizowanie programu Związku Adwokatów Polskich jest zależne od dwóch czynników: 1) od solidarnej postawy wszystkich adwokatów polskich i 2) od wykonania przez decydujące czynniki ustawy w myśl postulatów adwokatury polskiej.

Rektor Joszt ustąpił

Łódź (Tel. wł.) Z rektoratu politechniki łwowskiej komunikują, że J. M. rektor prof. dr Adolf Joszt z powodu złego stanu zdrowia zgłosił w dniu 5 maja rezygnację z godności rektora.

Skład sądu na rozprawę doc. Cywińskiego

Warszawa. (Tel. wł.) Wczoraj wyznaczono skład sądujący w sprawie doc. Cywińskiego i red. Zwierzyńskiego przed Sądem Apelacyjnym w dniu 2 czerwca. Rozprawie przewodniczyć będzie wiceprezes Zaborowski, do kompletu sędziowskiego wejdą sędzia Moczulski i Rybiński. Oskarżenie będzie popierał wiceprezes Żeleński. (w)

Skazanie wywrotowców

Łódź (Tel. wł.) Przed trybunałem Sądu Okręgowego zapadł wyrok w sprawie Iwana Demczuka i Romana Myhaluka, oskarżonych o przynależność do UON i działalność wywrotową z ramienia tej organizacji.

Demczuk skazany został na siedem lat więzienia. Myhaluk na pięć lat więzienia.

Attache japoński

Warszawa. (Tel. wł.) W sobotę atache wojskowy Japonii gen. Shigeru Sawada przed wyjazdem z Polski złożył wieniec na grobie Nieznanego Żołnierza.

W chwili przybycia gen. Sawady kompania honorowa wojska sprezentowała broń, a orkiestra odegrała hymn japoński. Po przejściu przed frontem gen. Sawada złożył wieniec, po czym orkiestra odegrała hymn narodowy polski.

NA FLORYDZIE

Na Florydzie sezon kąpielowy trwa już w całej pełni. Specjalnym wzięciem cieszy się sport, przypominający narty na wodzie.

Ofensywa wojsk narodowych na Castellon

Gwałtowne uderzenie — Przerwany front — Nowe zdobycze terenowe

Saragossa. (Tel. wł.) Wojska narodowe po oczyszczeniu i uporządkowaniu zdobytych w ostatniej ofensywie terenów wznowiły działania wojenne. Rozpoczęte wczoraj w okolicach Teruelu i Morelli natarcie zostało w sobotę wzmożone.

Przy silnym współdziałaniu artylerii oddziały narodowe uderzyły na nieprzyjacielskie okopy i wyparły czerwonych z zajmowanych pozycji.

Wojska narodowe opanowały na odcinku morskim całą dolinę od Daleoli de Chisvert aż do Rio San Miguel. Wojska narodowe opanowały

również wzgórze, które mają bardzo dużą wartość strategiczną, gdyż panują nad równiną Oropesa.

W ten sposób usunięte zostały najważniejsze przeszkody terenowe, które hamowały, a nawet paraliżowały ofensywę na Castellon. Obecnie spodziewane jest gwałtowne uderzenie na Castellon.

Na odcinku pod Morella korpus gen. Arrandy kontynuuje natarcie. Wojska narodowe ruszyły do ataku na odcinku szerokości 30 km.

Z Walencji donoszą, że samoloty powstańcze bombardowały w sobotę rano port Walencji. Jest 8 zabitych

i kilkunastu rannych. Szkody materialne są znaczne.

Salamanka. (PAT.) Komunikat urzędowy głównej kwatery powstańczej donosi, że pomimo niepogody wojska powstańcze posuwają się dalej w strefie Morella. Oddziały powstańcze zajęły wioski Portel de Morella i Las Alvaradas oraz szereg innych dnieśli strategicznie pozycji. W stoczonych walkach nieprzyjacieli poniosł znaczne straty i pozostawił na placu boju licznych zabitych i rannych doniosłych strategicznie pozycji. **wieckiego.**

Nowe mosty na Warcie

Przebudowa ulic w Kole w związku z budową autostrady
Warszawa — Poznań

Kolo, 5. 5. Prace nad budową dwóch nowych żelazobetonowych mostów na rzece Warcie w Kole postępują szybko naprzód. Na odnodze Warty przy Kaliskim Przedmieściu usypany już został kilkumetrowej wysokości wał. Zbudowano również już kilka granitowych filarów pod konstrukcję żelazobetonową. Prace nad budową mostu żelazobetonowego na głównym korycie Warty, łączącym przedmieście warszawskie ze śródmieściem postępują również w szybkim tempie naprzód. Robotnicy pracują dzień i noc na trzy zmiany. Całkowite wykończenie i oddanie do użytku publicznego wyżej wymienionych mostów nastąpi z końcem roku bieżącego.

Jak dowiadujemy się, w związku z zamierzoną budową autostrady na odcinku Warszawa—Poznań, która przebiegać będzie przez Kolo, ulegnie czę-

Marsz. Trampczyński nie stanie przed sądem

„Dziennikowi Pozn.” donoszą z Warszawy, że z powodu artykułu w „Zwrocie” żadne dochodzenia przeciwko marsz. Trampczyńskiemu nie będą prowadzone.

Nie ma też do nich żadnej prawnej podstawy.

Umowa w przemyśle włókienniczym

Łódź, 8. 5. — Z końcem bieżącego miesiąca upływa termin wypowiedzenia układu zbiorowego w przemyśle włókienniczym. Układ został zawarty na zasadzie orzeczenia komisji rozjemczej z dnia 2 sierpnia 1937 r. W wypadku niewypowiedzenia, umowa przedłuża się automatycznie na dalszy okres miesięczny.

Sprawa ta w organizacjach budzi zrozumiałe zainteresowanie, gdyż chodzi tu o interesy około stutysięcznej rzeszy robotniczej.

Nowe złoża rudy żelaznej

Brody, (Tel. wł.). W siótku Mielniczkim, gminy Stanisławczyk, pow. brodzkiego, w czasie przeprowadzanych robót ziemnych natrafiono na dość duże złoża rudy żelaznej. Taką samą rudę wykryto w przysiółku Pankowa, gminy Stanisławczyk. Wydobyte na powierzchni bryły rudy, wykazują dużą zawartość żelaza.

Odkryciami zainteresował się wydział powiatowy w Brodach.

„Rola masonerii w Polsce”

Odczyt prof. dra Morawskiego w Łodzi

Łódź, 7. 4. Oddział łódzki Zw. Adw. Polskich jest jedną z nielicznych organizacji w Łodzi, która przejawia niezwykle ożywioną działalność zarówno w dziedzinie zawodowo - naukowej, jak i społecznej. Ostatnio na zaproszenie tegoż Związku przyjechał do Łodzi z odczytem znany historyk i badacz masonerii prof. dr Morawski. Zarówno temat prelekcji, jak i osoba mówcy spowodowały, że na odczyt przybyło wyjątkowo dużo publiczności, rekrutującej się wyłącznie ze sfer polskiej inteligencji.

Odczyt zainaugurował prezes oddziału łódzkiego Zw. Adw. Polskich adw. Franciszek Szwyjdlar, wskazując na wzrastające z dnia na dzień w opinii publicznej zainteresowanie z gubną rolą masonerii w Polsce, czego najlepszym dowodem jest fakt zgłoszenia w Sejmie tzw. ustawy antymasońskiej, której autorzy — całkiem nie przypadkowo — odrzuca popadli w nielaskę u pewnych czynników.

Prof. Morawski w interesującej i z niezwykłą lekkością języka wypowiedzianej prelekcji scharakteryzował i wymienił szereg ośrodków, będących narzędziami łóż masonskich. M. in. zajął się szerzej historią powstania amerykańskiej I. M. C. I., która po wojnie światowej rozprzestrzeniła również swoje wpływy i na teren Polski, zajmując się tutaj działalnością filantropijną. Założycielami tej instytucji byli wybitni masoni anglo - sascy. Cele i środki działania tej instytucji zależne są od warunków w danym kraju. Prelegent np. miał możliwość rozmawiania na ten temat z królem rumuńskim Ferdynandem, który mu oświadczył, że I. M. C. A. na terenie Rumunii łączy cele handlowe z filantropijnymi. Episkopat polski odnośnie I. M. C. I. zajął stanowisko bardzo krytyczne, ostrzegając wiernych przed zgubnymi wpływami masonskimi.

Ruch masonski wzmógł swoją działalność na terenie Polski zaraz po zakońc-

ściowej przebudowie ulica Legionów w Kole łącząca nowobudujący się most główny z placem Marszałka Piłsudskiego. Na placu Marsz. Piłsudskiego ulegnie rozbiórce dom p. Jana Kajzera przy narożniku ul. 11 Listo-

Wyświetlenie tajemniczego morderstwa

Komunista Poliwna zamordował męża swej kochanki

Nowy Tomyśl (Tel. wł.) W ub. środę w pobliżu parku miejskiego, znaleziono zwłoki robotnika Ottona Haina z Nowego Tomysła, zamordowanego w podstępny sposób. Po krótkim śledztwie stwierdzono, że Haina zamordował znany na tut. gruncie komunista 36-letni Reinhold Poliwna, z zawodu murarz, zamieszkały w Nowym Tomyslu.

W ub. wtorek Hainowa wybrała się wraz z mężem do teściów zamieszkałych w Glinnie. Kiedy około godz. 9 wieczorem wracali do domu i znajdowali się już w pobliżu miasta, wyłonił się nagle z ciemności Poliwna, — przyjaciel żony zmarłego. Zaczepił on Haina i krótką chwilę z nim rozmawiał, po czym pod pozorem napicia się wspólnie wódki wyprowadził go w pole, około 100 m od miejsca, gdzie się spotkali. Kiedy przybyli na miejsce, w którym już uprzednio Poliwna schował przygotowany przez siebie gruby pał, wszczał z Hainem kłótnię. Hain usiłował uciec. Wówczas Poliwna przytrzymał go jedną ręką za gardło, drugą natomiast sięgnął po ukryty o-

pada. Dwa mosty drewniane na odnogach Warty od strony kaliskiego przedmieścia będące już w bardzo zaniechanym stanie, zostaną z chwilą wykończenia mostu żelazobetonowego, położonego od nich na zachód o jakieś 100 metrów, zerwane.

Przez wybudowanie mostu żelazobetonowego w nowym miejscu zniesiony zostanie bardzo ostry zakręt, na którym nie trudno było o nieszczęśliwe wypadki.

buch i uderzył nim Haina z całej siły w głowę, zabijając go na miejscu.

Całej tej morderczej scenie przyglądała się obojętnie z odległości 10 m żona zamordowanego, Emilia. Po dokonaniu morderstwa Poliwna wyrzucił skrawiony pał w pobliście żyto, po czym oboje przenieśli trupa w miejsce, w którym go nazajutrz znaleziono.

Poliwna przyznał się z cynizmem do popełnienia zbrodni. Hainowa natomiast uparcie zaprzeczała swemu współdziałaniu. W chwili, kiedy z okna więzienia zauważyła eksportację zwłok swego męża do kostnicy, zalamiała się psychicznie i przynajmniej do skrucą do współdziałania w zbrodni.

Zbrodnia ta była od dłuższego czasu szczegółowo planowana. Poliwna ma na utrzymaniu troje nieletnich dzieci i jest owdowiałym od przeszło dwóch lat. Od tego też czasu datują zażyłe stosunki z Hainową. Oboje mieli zamiar w najbliższym czasie się pobrać, na przeszkodzie stał tylko mąż Hainowej, którego w tak potworny sposób usunięto z drogi. (p)

Przemysł zabiega o ulgi

Łódź, 6. 5. — Organizacje drobnego i średniego przemysłu w Łodzi podjęły zabiegi w Izbie Skarbowej o przyznanie w pewnym zakresie ulg, jak to w poprzednich latach miało miejsce. Chodzi mianowicie o to, by w niektórych wypadkach, gdy czasowo następuje zwiększenie produkcji, w wypadku zatrudnienia większej liczby robotników nie wymagano nabywania świadectwa przemysłowego wyższej kategorii.

Wyjaśnić należy, że w zależności od liczby zatrudnionych robotników kwalifikuje się wysokość patentu dla danego zakładu przemysłowego, a ulgi w latach ubiegłych były stosowane indywidualnie, gdy natomiast obecnie organizacje przemysłowe, przezwyciężając opór przez Żydów, domagają się ujęcia tych ulg w formie ogólnej.

Wnioski te zostały odrzucone i obecnie przemysł przeniósł swe starania

na teren Warszawy, gdzie poczyniono interwencje w Min. Skarbu.

Nie przesądzając wyniku zabiegów stwierdzić trzeba, że przyznawanie ulg przy zatrudnianiu czasowo większej ilości robotników, oczywiście indywidualnie, po zbadaniu każdorazowo sytuacji przedsiębiorstwa, z punktu widzenia społecznego jest nie tylko pożądaną, ale po prostu konieczną, gdyż odmowa powoduje stwarzanie sztucznego bezrobocia, które i bez tego jest znaczne. Z drugiej jednak strony żądanie ulg ogólnych, wysuwane przez Żydów, nie powinno być przyznane, gdyż dawałoby to jeszcze jeden więcej sposób do obchodzenia przez Żydów ustaw skarbowych.

Żydowscy oszuści

Łódź, 5. 5. Przed Sądem Okręgowym w Łodzi odpowiadali dwaj Żydzi Mojsze Woldenberg i Josek Herszkopf, z zawodu biuraliści, którzy mimo młodego wieku, wyspecjalizowali się już w podrabianiu weksli i innych kombinacjach.

Mojsze Woldenberg od września 1934 r. do czerwca 1937 r. pracował w charakterze sprzedawcy i inkasenta w składzie „Hydraulika”. W tym czasie przywłaszczył sobie 2.800 zł, zainkasowane od odbiorców. Poza tym wraz z Herszkopfem fałszował weksle na sumę 900 zł i złożył w kasie przedsiębiorstwa, zamiast gotówki.

W ten sposób poszkodowali dwaj kombinatorzy firmę na 3.700 zł. Sprawa wyszła na jaw w czerwcu ub. r., kiedy Woldenberg zachorował i przeprowadzono ścisłą rewizję ksiąg.

W wyniku rozpraw, Woldenberg został skazany na łączną karę jednego roku więzienia, a Herszkopf na łączną karę 8 miesięcy więzienia z zawieszeniem wykonania kary na przeciąg lat 5.

Żona Hitlera zraniona

Bielsko. (Tel. wł.). W d. 2 maja nieznany sprawca rzucił kamieniem w okno Adolfa Hitlera (!), Żyda, zam. w Dziedzicach. Żona Hitlera czytając gazetę pod oknem, została lekko zraniona odłamkiem szkła.

Nie mógł znieść przezwiska „suchotnik na urlopie”

Katowice. (AJS) Niezwykły zamach samobójczy miał miejsce w Chorzowie.

13-letni Horst Juraszek (ul. 11 Listopada), typ niezwykle subtelny i inteligentny, był z powodu swej watości przezywany przez kolegów w szkole „suchotnikiem na urlopie”. Przewidywaniem tym chłopiec tak się przejął, że wystarał się o straszak, przerobił go

KRONIKA ŁODZI

Dzień matki w Łodzi. Z okazji „Dnia Matki”, w dniu wczorajszym w godzinach rannych w kościołach zostały odprawione nabożeństwa dla młodzieży szkolnej. Wygłoszone zostały specjalne kazania, w których wskazywano na obowiązki wdzięczności i opieki w odniesieniu do matek. Delegacje młodzieży szkolnej udały się do przytułków, gdzie wręczyły kwiaty i słodczyce opuszczonym matkom, składając życzenia. Również w szpitalach specjalne delegacje młodzieży szkolnej składały życzenia chorym matkom. W poszczególnych szkołach zostały zorganizowane koncerty i pokazy.

Zebrań robotników metalowych. — Robotnicy przemysłu metalowego odbyli w dniu wczorajszym ogólne zebranie, na którym omawiana była sprawa warunków pracy w mniejszych zakładach przemysłu metalowego, gdzie z reguły układy zbiorowe nie jest przestrzegany i stosowane są warunki indywidualne, w zależności od stosunku między pracodawcą a pracownikami. Postanowiono zwrócić się do Inspektoratu Pracy o rozciągnięcie kontroli i podporządkowanie tego rodzaju zakładów przez przepisy układu zbiorowego.

Zjazd K. S. M. Z. Dnia 7 i 8 bm. odbył się w Łodzi, w siedzibie diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej, doroczny zjazd delegowanych Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Żeńskiej diecezji łódzkiej. Zjazd rozpoczął się uroczystą mszą św., celebrowaną przez J. E. ks. biskupa Jasińskiego. Okolicznościowe kazanie wygłosił ks. kanonik Nowicki. Młodzież wraz z członkiniami zarządu Stowarzyszenia przystąpiła do komunii św. Po nabożeństwie uformował się pochód w liczbę 500 osób, który przeszedł przez miasto do sali obrad. Zjazd otworzyła przewodnicząca Stowarzyszenia p. Mogilnicka. Po odmówieniu modlitwy i odśpiewaniu hymnu organizacyjnego, wygłosił przemówienie J. E. ks. biskup Jasiński, wzywając młodzież do wytrwałej pracy w służbie Kościoła i narodu polskiego. Na dalsze obrady złożył się szereg referatów. W zjeździe brali udział reprezentanci władz wojskowych, państwowych i miejskich.

Sprawy strajkowe. Wczoraj w sali Domu Ludowego przy ul. Przejazd nr 34 odbyło się walne zebranie woźniców, którzy naradzali się, czy zgodzić się na rozstrzygnięcie sporu przez arbitra, czy też proklamować strajk, i w ten sposób zmusić przedsiębiorców do ustępstw. Zebrani upowładnili komisję, aby na konferencji u inspektora pracy, w wypadku gdy przedsiębiorcy zgodzą się na rozjemstwo, wyrazili również swą zgodę. W przeciwnym razie podjęty zostanie strajk.

Jeszcze w dniu 5 bm. w drukarniach tkanin jedwabnych, został podjęty częściowy strajk, który w dniu 6 bm. wobec nieosiągnięcia porozumienia, na konferencji, odbytej u inspektora pracy, został rozszerzony na wszystkie drukarnie tkanin jedwabnych w okręgu łódzkim. W dniu 7 bm. w godzinach popołudniowych do strajku dołączyli się robotnicy, zatrudnieni w drukarniach chustek, jednakże tylko częściowo, ponieważ nie wszyscy zostali powiadomieni o proklamowaniu strajku. Natomiast w dniu 9 bm. strajk ma być rozszerzony na wszystkie drukarnie tkanin jedwabnych i chustek. Strajkujący domagają się podwyższenia płac o 10 pct. całego przemysłowego nie chcą uwzględnić. Strajk obejmuje łącznie ponad 2500 osób.

Podpalła z powodu niezapłacenia 8 zł. Maria Kwiatkowska ze wsi Huta Szklana pod Łodzią, z powodu pożyczki 8 zł, miała zatarg z Czesławem Lukaszem ze wsi Stróża w sąsiedztwie, gdyż nie chciał zwrócić pożyczonej sumy. Kwiatkowska postanowiła się zemścić i wieczorem dnia 7 bm., wraz ze swą córką Anną, zakradła się pod dom Lukasz, oblała dom natłą i podpaliła go. Plomienie wcześniej spłonęło i zdołano pożar ugasić. Dom częściowo spłonął. Obie podpalaczki aresztowano i osadzono w więzieniu.

Utonął w torfowisku. We wsi Chocewo pod Łodzią, 18-letni Roch Skapski w czasie gorączki, będąc obłożnie chorym, wybiegł z mieszkania i utonął w stawie na pobliskich torfowiskach. Gdy spstrzeżono nieobecność chorego, zarządzono poszukiwania, które nie dały wyniku. Dopiero następnego dnia jeden z sąsiadów spostrzegł zwłoki topielca w torfowisku.

Kronika Zakopanego

„Świecone” w Str. Narodowym. W dniu 1 maja odbył się w oświetlonej przybranym lokalu S. N. tradycyjne świecone dla członków, w którym wziął udział prezes powiatowy S. N. dr Władysław Mech i wygłosił powitalne przemówienie, składające się z życzeń i życzeń, dalszej owocnej jak dotychczas pracy. Następnie przemawiał dyr. Panek, wiceprezes S. N. na pow. nowotarski, p. Rajoński i prezes „Pracy Polskiej” kol Witold Podgórski. (Pewit)

na pistolet i wyszedł z nim piątek z zamiarem popełnienia samobójstwa.

Kiedy zaniepokojeni rodzice zaczęli chłopca poszukiwać, znaleźli go dopiero w sobotę rano leżącego bez przytomności w kałuży krwi na hałdzie przy ul. Bytomskiej w Chorzowie.

Ambitnego chłopca z ciężką raną postrzałową przewieziono do szpitala miejskiego. Stan jego jest groźny.

NOVELKA FILMOWA

STEFAN DREWICZ

SPIS RZECZY:

Janusz Meissner „Telehrama“	3
Kazimierz Pluciński „Inspekcja“	17
Mieczysław Babiński „Gdy kocha się prawdziwie“	31
A. Ulrich „Zbieg okoliczności“	45
Al. Junosza Olszakowski „Prawdziwy skarb“	63
Mieczysław Dereżyński „Szewczyzna“	75
Stefan Balicki „Matka“	81
Tadeusz Kraszewski „Wielka przygoda Kaspra Dyrca“	89
Janusz Meissner „Kaprys jedwabnego przyjaciela“	119
Stella Olgierd „Róże z Inverness“	131
Antoni Kawczyński „Błędne drogi“	141
Szymon Al. Nawrocki „Ostatni mat Krasnoszczokowa“	177
Józef Kisielewski „Opowieść z miasteczka“	197
Józef Tumidański „Fatalna przygoda“	209
Zofia Reuth-Witkowska „Kubeczek“	225
Eryk Wilk „Ostatni wyścig“	229
Tadeusz Kraszewski „Skradziony cień“	237
Adam Ulrich „Diabelski artylerzysta“	251
Tadeusz Lubicz-Brzeziński „Arystokrata“	261
Ludwik Balda „Bal w opłotkach“	277
Michał Wodzyński „Pech“	283
Józef Birkenmajer „Spełniona obietnica“	288
Eryk Wilk „To będą święta“	300
Zbigniew Generowicz „Czarna przygoda“	311
Stefan Drewicz „Nowelka filmowa“	317

„Pan Policmajster Tagiejew“ nudził się piekielnie. Żył „Z dnia na dzień“. Nie bawili go karty, wódka, kobiety, do których zresztą nie miał szczęścia. Od „Córki generała Pankratowa“ dostał sromotnego kosa, a jej papa oświadczył, że tylko „Szalenie“ mogą mieć podobne pomysły. Druga „Iwonka“ zdradziła go z „10-ma z Pawłaka“ i uciekała na „Dzikie Pola“. Trzecia „Uwiedziona“, „Halka“ poszła „Szlakiem habry“ i zajęła się nią „Prokurator Alieja Horn“. I tak skończyła się jego „Ostatnia eskapada“ miłosna. Zresztą takie panienki nie były dla niego! On chciał wlecieć „Ponad śnieg“, „wabliła go „Uroda życia“, „... myślał: gdyby mnie tak chciała... „Księżna Kłowicka“!...
Wdał się wreszcie w ten „Niebezpieczny romans“... pisał namiętne listki... I to „O czym się nie mówi“... mogłaby napewno powiedzieć „Tajemnica skrzyńki pocztowej“...
Zaczęły się randki, które on w swym romantycznym sercu nazwał od miejsca spotkań: „Tajemnicą przystanku tramwajowego“. Wreszcie zaczął na serio księżnę uwodzić.
Tumaczył: „Przebież „Każdemu wolno kochać“... szaskie skrupuły, cała „Moralność Pani Dulskiej“

sobie pewnie kolo pięćdziesiątki, a wazy chyba dwa razy tyle kilo.
„Piłmienna miłość!“ — Fregoli przypomniał sobie, teraz słowa listu, który otrzymał dziś wieczorem w teatrze. Brrrr! to potworne!
Wszystko, co teraz nastąpiło, dokonało się wśród nieprzerwanej ciszy: Fregoli odwrócił się gwałtownie, w bok, w prawą stronę: otwarte okno, niebo widoczne przez nie, i gwiazdy — stały się dla niego w tej chwili symbolem wolności, na którą ktoś chciał i śmiał zrobieć zamach. Nie zastanawiając się, jednym sussem znalazł się przy oknie, zwinnym ruchem przetrząsnął na parapet okna i — skoczył w dół. Na szczęście trafił na mięką ziemię. Czympredzej przesadził parkan i zaczął biec: szybko, coraz szybciej... byle dalej, jak najdalej...
W kilka dni później Fregoli dowiedział się, że „piłmienna niezajoma“ była bogatą właścicielką plantacji kawy. Jedną z najbogatszych w okolicy...

— 316 —

— 313 —

A tymczasem Kameleon-Fregoli siedzi za kulisami, w garderobie, i robi ostatnie przygotowania do swego, na dziś ostatniego, występu w trzeciej części przedstawienia. Nagle rozlega się pukanie do drzwi. Co to? Czy przedstawienie już się zaczyna? Fregoli, zawsze spokojny, na chwilę traci panowanie nad sobą i zdradza pewien niepokój. „Avanti!“ — woła donośnym głosem. Zastraszony głos jednego z służby teatralnej przywraca mu zwykły spokój.

„Panie Fregoli, bardzo, bardzo pana przepraszam, ale tu jakiś murzyn oddał mi list z poleceniem, bym go panu natychmiast wręczył. Niech mi pan wybaczy!“ — jąka niepewnie.

„Nie ma się czym przejmować, mój stary — śmieje się Fregoli — dawaj go. Chyba to nie znów „Czarna Ręka“, jak w Chicago, co?“ Bierze list i ogląda go najpierw uważnie ze wszystkich stron, po czym przykłada go sobie do nosa: list jest naperfumowany.

„To napewno nie jest Czarna Ręka! Możesz już iść sobie“ — mówi ze śmiechem Fregoli.

Służący wychodzi.

Fregoli rozrywa teraz pospiesznie kopertę i czyta: „Drogi Panie! Nieznana Ci kobieta podziwia Cię już od dwudziestu dni...“

Rzeczywiście, myśli sobie, to „już“ jest naprawdę pikantne: kobieta — i już dwadzieścia dni! Ale czytamy dalej:

„...i jeżeli bardzo gorący płomień miłości nie przeraża Go, dziś wieczorem, po końcu przedstawienia, będzie na Pana czekać przed wyjściem z teatru biała kareta...“

Ledwie dokończył czytać ostatnich słów, kiedy rozległy się gwałtowne pukania do drzwi. To inspicjent: „Panie Fregoli, zaczynamy!“ Fregoli nie czyta

zapomnienia w „Białej truczynie”... u „Trędowatych”
„Niewolnic miłości”
Miłość jednak dręczyła go stale, zaczął więc śle-
dzić księżną jako „Szpieg w masce”. Pewnego razu,
gdy wpadł do jej sypialni, zobaczył tam siedzących
na „Dwanastu krzesłach” swoich rywali. Tym „Bez-
imiennymi bohaterami” byli... „Ułani, ulani”!
Widząc tuż szerszawców ryknął: Księżno!..
chociaż „10% dla mnie”!
Odebrawszy krótką odpowiedź: „Cham”!.. wy-
jechał zrozpaczony „Na Sybir”... gdzie również po-
winno się znaleźć przynajmniej 75% naszych filmow-
ców! I to jak najprędzej. Albo na... Madagaskarze!

— 319 —

to przesąd! Czy ty księżno nie czujesz głosu krwi
i „Głosu pustyni”?... Czy ciebie nie wrusza zew zmy-
słów i „Zew morza”?... Dlaczego mają być nasze ser-
ca i nasze „Dusze w niewoli”?... Ukochana! Prze-
biegnij ze mną „100 metrów miłości”... dam ci za to
„Ziemię obiecaną”... dam ci „Czarną perłę”... wybu-
duję ci „Pałac na kółkach”... będziemy się kochali
jak „Romeo i Julcia”... Miłość twoją rozbudzi prędko,
już na „Przedwiośniu” „Wiatr od morza”... zamieni
się ona na „Huragan” i „Pod banderą miłości” pój-
dziemy do ołtarza, zmówimy „Pod twoją obronę”...
połączy nas „Ślubami ułańskimi” „Przeor Kordecki”.
Na organach zagra nam „Janko Muzykant”... Na we-
sele zaprosimy znajomych, całą „Gwiazdzistą eska-
dre”... Będzie nam zazdrościł „Legjon ulicy”... Będę
cię „Kochał, lubił, szanował”... Będziemy szczęśliwi,
będziemy mieli dzieci, dużo dzieci, cały „Młody las”...
całą „Puszczę”!

Nagle u księżnej, gdy usłyszała projekty o dzie-
ciach, nastąpiło „Przebudzenie”. Zerwała się z krze-
sła jak „Dzikuska” i krzyknęła: Cóż ty sobie myślisz,
że ja popełnię „Dzieje grzechu” z takim „Przybłądą”...
z takim „Czerwonym błaznem” jak ty!?... Wolałabym
już wziąć sobie na kochanka „Pieśniarza Warszawy”,
albo nawet „Jego Ekscelencję Subjekta”!... Panie
„Antku Policmajstrze” proszę won!... i żeby po tobie
„Biały ślad” nie został... A jak się z miłości zabijesz,
to niech ci „Mogila Nieznanego Żołnierza” lekką bę-
dzie!... Obróciła się na pięcie i wyszła, a „Zamarłe
Echo” jej słów długo dźwięczało w pokoju.

Biedny policmajster, usłyszawszy taki „Wyrok
życia”, mruknął przez zęby: — Będiesz tego żałować
jak „Magdalena”... i po chwili znalazł się on i jego
złamane „Serce na ulicy”.

Była to dla niego „Straszna noc” — i on, taki
„Mocny człowiek” upił się z rozpacz i zaczął szukać

— 318 —

legły ciemności. Pole, pole.
Fregoli zaczął już wyobrazać sobie, że dwa czar-
ne diabły wiozą go może do bram piekiełnych, gdy na-
gle powóz zatrzymał się prawie że na miejscu. W kolo-
cie ciemności ze choć oko wykol. Zorientował się tylko, że
są daleko za miastem, na jakiejś drodze polnej. Przy-
drodże stała jedna, jedyna, jasno oświetlona willa, o-
brodzona wysokim stołowym murem. Nagle furka
w parku otworzyła się, ale tak cicho i bezszelestnie,

W końcu przedstawienie się skończyło. Aplauz
publiczności był szalony. Zadano bisów. Ale Fregoli
nie słyszał nic, nie widział nic, nie czuł niczego. Ner-
wowo pościągając z siebie strój aktorski i włączając ubra-
nie cywilne, lekko omaal tanczącym krokiem wyszedł
z teatru. Nie chciał przecież dać poznać po sobie, że
zależy mu na owej nieznanym. Nie, skądże by, prze-
nie! Ciekawość go wiodła, nie innego! A miał prze-
cież prawo zaspokojenia swej ciekawości, prawo, kto-
re ma każdy człowiek...

Przed teatrem, rzeźwiście, stała biała karetka,
zaprzęzona w cztery muły koloru, jaki ma kawa wy-
mieszana z mlekiem. Bajka! Na kole dwóch stanę-
tów, naturalnie czarni, jak wszędzie i zawsze prawie
w Ameryce.

kim jest nieznanym? Jak wygląda: czy piękna, czy
przed tą jedną, uporczywą i ciągle wracającą myślą,
czas do końca przedstawienia nie mógł opędzić się
czeniem... Młoda krew w nim zaprta. Przez cały
Poszedł, by wygrać do końca swój los. Z przeczna-
biega z garderoby.

już dalej, rzuca na stół niezwykły list i spiesznie wy-
biega z garderoby.

— 314 —

że można było tego nie zauważyć, jeśli by się na to
umyślnie nie czekało, jak teraz on, Fregoli.

Wszystko milczało. Tylko przed willą na wspa-
niałych, okrytych dywanem schodach stał kamerdy-
ner, znów murzyn w białej liberii. Uprzejmie przywi-
tał Fregoliemu, po czym przeprowadziwszy go przez
kilka korytarzy o nowoczesnej konstrukcji i kilka po-
koi, zostawił go w sali jadalnej urządzonej z takim
przepychem, że aż dech mu zaparło...

Na stole, przykrytym białym obrusem, znajdowa-
ły się wspaniałe nakrycia. (Na dwie osoby, aha! więc
to dla niej i dla mnie — pomyślał sobie).

Trudno opisać wszystkie najwyszukańsze potra-
wy i napoje (wina!), czekające na swych konsumen-
tów. To oczekiwanie czuło się zupełnie wyraźnie, znać
je było we wszystkim...

Rozmyślenia i wzmagający się apetyt Fregoliemu
zostały nagle zakłócone: rozległy się czyjeś kroki. De-
tektywne i dociekliwe myśli uciekły nagle, nie wiado-
mo gdzie, apetyt skurczył się w sobie trwożliwie, głód
zniknął. Na twarz Fregoliemu wpłynęła wdzięczna
maseczka obojętności, choć mimo wszystko widać tam
i pewną dozę ciekawości i niepewności.

Kroki tymczasem zbliżają się coraz bardziej, połą-
czył się teraz z nimi szelest jedwabnej sukni. Jeszcze
chwila, chwileczka. Kroki są nieco przyciężkie co-
prawda i to jest dzwone, ale... cierpliwości, cierpliwo-
ści! Już, ju-

Nagle wszelka myśl i wszelkie słowo, które mia-
ło się narodzić zamarło we Fregolinie. To co ujrzał,
przeszło wszystkie jego oczekiwania. To, to, to, ch-
chyba niemożliwe! Miał ochotę ryknąć, jak wielkie i
stare już, a niegrzeczne dziecko.

A jednak tak jest. Do pokoju wtoczyło się olbrzy-
mie, tłuste, jak hipopotam, babsko. Murzynka! Liczy

— 315 —

W kraju wina, papryki i muzyki cygańskiej

W stolicy papryki — Katastrofalna powódź — Katedra wdzięczności — Olbrzymie organy
W węgierskim Gnieźnie — Nad jeziorem Balaton

(Od własnego korespondenta „Orędownika“).

Esztergom, w maju.

Łatwiej jest dostać w restauracji porcję paprykaczki szegedyńskiej, aniżeli — jadąc z południa — dostać się do Szegedu, centrum handlu papryką. Największe po Budapeszcie miasto węgierskie, liczące ok. 140 tys. mieszkańców, leży na uboczu od głównej linii kolejowej, łączącej Budapeszt z Białogrodem Sofią, Atenami a nawet Bukaresztem.

Tymczasem Szeged już od pierwszych lat istnienia Węgier odgrywał poważną rolę. Jak wszystkie miasta węgierskie ucierpiał on bardzo w czasie najazdów tureckich. Rzecz jednak ciekawa, że najboleśniej cios dotknął Szeged nie z ręki ludzkiej, lecz natury. W 1879 roku nawiedziła miasto powódź, która je prawie całkowicie zniszczyła. Dopiero wtedy, z pomocą szeregu stolic europejskich, Węgry przeprowadziły regulację rzeki Cisy. — Te prace regulacyjne były największymi robotami publicznymi wykonanymi przez Węgry.

Od powodzi zabezpieczony został teren wielkości Holandii, a długość tam sięgnęłaby poprzez ocean. Od tego czasu miasto rozwinęło się bardzo znacznie. Wino, owoce a szczególnie papryka są głównymi produktami, którymi handluje i z których żyją mieszkańcy miasta i okolicznej prowincji. A papryka szegedyńska słynie na cały świat, bo jest najlepszą.

Piękny dworzec szegedyński leży z dala od miasta i dlatego do śródmieścia jedziemy tramwajem. Najpiękniejszą częścią miasta jest niezawod-

i została zbudowana po wielkiej powodzi.

Zbudowana w stylu neo-romańskim posiada wiele dzieł sztuki oraz trzecie największe organy w Europie. Tuż przed katedrą wznosi się romańska wieża, pozostałość po kościele z XIII wieku. Kilka minut drogi mamy z placu katedralnego nad brzeg Cisy, na której panuje żywy ruch statków to-

XVIII wieku rozpoczęła się jego odbudowa.

Już z dala, dojeżdżając do miasta, zauważamy potężną kopułę katedry arcybiskupiej, która jest największym kościołem Węgier, mieści bowiem w swym wnętrzu 8 tysięcy wiernych. Marmurowe ściany, liczne rzeźby i obrazy oraz ołtarz i kaplica renesansowa pozostała z XVI wieku, tworzą im-

Klasztor oo. benedyktynów w Tihany nad jeziorem Balaton.

warowych i komunikacyjnych. Przy bulwarze znajdujemy największe muzeum prowincjonalne ze znaną galerią wykopalisk z czasów wędrówki ludów. Nieopodal stoi teatr miejski, a dalej kryta pływalnia.

Poprzez miasteczko o niezwyklej nazwie Kiskunfelegyhaza, dalej sławny ze swych owoców i jeszcze sławniejszej morelowki Kecskemet dostajemy się do Budapesztu, a stąd już niedaleko do węgierskiego Gniezna — Esztergom, przezwane „węgierskim Canterbury”. Siedziba prymasa Węgier leży nieopodal linii kolejowej, prowadzącej z Polski przez Zilinę do Budapesztu i niezawodnie będzie licznie odwiedzana przez pielgrzymów, którzy w końcu bież. miesiąca zjadą się do stolicy Węgier na XXXIV międzynarodowy kongres eucharystyczny.

Małe to miasteczko, liczące wszystkiego 18 tys. mieszkańców, stoi na miejscu dawnej osady rzymskiej Strigonia. Od chwili nawrócenia Węgrów na wiarę Chrystusową Esztergom jest twierdzą katolicyzmu. Tu został ochrzczony i następnie koronowany pierwszy król węgierski św. Stefan, którego 900 rocznicę śmierci obchodzą w roku bież. w całym kraju. Na zamku esztergomskim, który oparł się nawet najazdowi Tatarów, panowali przez długie wieki królowie z rodu Arpadów. W końcu jednak Turcy zrównali miasto z ziemią i dopiero w

ponującą całość. Tuż za katedrą ciągną się stare mury i wał oraz — odkopany przed laty — fragment zamku króla Beli III. Nie brak i tu pływalni z ciepłą wodą (29 st. C), którą uzyskuje ze studni artezyjskiej.

Kto jednak pragnie zaznać rozkozy sportów wodnych musi jechać nad jezioro balatońskie, największe w środkowej Europie. Dzięki olbrzymiemu nakładowi finansowemu przeprowadzono regulację i uporządkowanie wybrzeża, które szczególnie od strony południowej jest obecnie plażą długości kilkudziesięciu kilometrów. Płytką woda (jezioro jest 3,5 m głębokie)

Awanturniczy żywot Angielki

II stóp góry świętej Nilachal, w odległości 2 mil na zachód od Gauhati, w prowincji indyjskiej Assam, kilka miesięcy temu wzbudzony tłum zlincozował mężczyznę. Nieznajomy usiłował rzekomo dokonać kradzieży w jednej z małych świątyni tamtejszych.

Świadkiem zajścia był komisarz angielski Macraheater, który znajdował się w podróży inspekcyjnej. Kiedy wzbudzony tłum się rozproszył, komisarz zabrał zwoleki nieznanego. Ku swemu wielkiemu zdziwieniu zdołał on stwierdzić że nieboszyk nie był mężczyzną, lecz przebraną kobietą. Drugą niespodzianką było stwierdzenie, że kobieta nie była Hinduską, lecz prawdopodobnie Angielką albo Amerykanką.

Komisarz angielski zrobił kilka zdjęć fotograficznych nieznanemu kobiecie, która w osiem tygodni po tym przedłożyła w Bombaju swej władzy przełożone. Okazało się teraz, że zmarła doskonale znana była władzom angielskim i że od 12 lat sprawiała im kłopotu i ambara. Nazwisko jej panięskie brzmiało Ruth Binger. Była ona córką kupca londyńskiego, który przed wojną światową wywedrował był do Australii i tam dorobił się ogromnego majątku na kopalniach opalów. Mała Ruth, licząca wówczas 7 lat, pozostała w Londynie, gdzie doznała bardzo starannego wychowania. Później odbywała ona dalekie podróże, zarecytowała się w r. 1924 z pewnym bardzo bogatym Hindusem i znikła krótko po zaręczynach bez śladu. Ponieważ Ruth Binger lubowała się w ryzykownych awanturach, przypuszczano, że zginęła podczas polowania w okolicy Bombaju.

Przypuszczenie to okazało się atoli mylnym. Krótko po tym bowiem pewien komisarz angielski otrzymał od niej znak życia. Przysłała mu ona mały posąg Buddy, który był zapewne najcenniejszym zabytkiem, jaki komisarz kiedykolwiek oglądał. Oczywiście Buddy były z błyszczących brylantów, a szata posągu obsypana była kosztownymi kamieniami. Równocześnie donosiła Ruth Binger komisarzowi, że odtąd występować będzie jako mężczyzna pod nazwiskiem Sing Chongson.

Mały posąg Buddy miał być przewieziony do muzeum brytyjskiego w Londynie, ale zanim się to stało, pewien kapłan z Birmy doniósł, że posąg Buddy wykradzony został z pewnego jemu podlegającego klasztoru. Posąg Buddy zwrócono klasztorowi, ale w rok po tym został on znowu wykradzony. Czy kradzieży dokonała znowu Ruth Binger, nie zdołano stwierdzić.

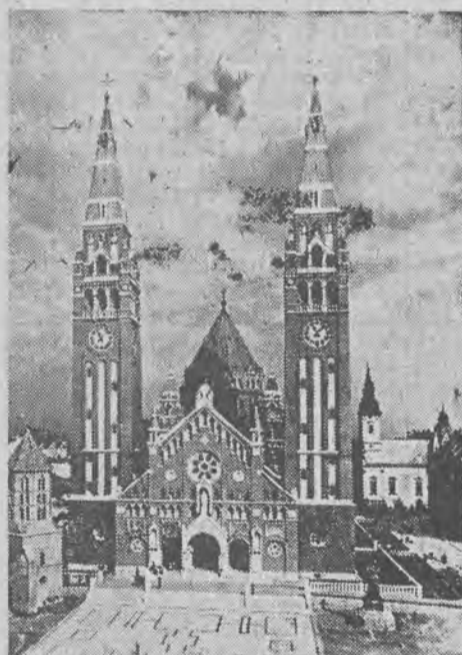
Odkopana w Esztergom część palacu króla węgierskiego Beli (Wojciecha) III.

sprawia, że rozgrzewa się ona bardzo szybko. Na wybrzeżu panuje więc przez całe lato żywy ruch kąpielowy.

Wzdłuż wybrzeża, prawie jedno koło drugiego leżą kąpieliska, miasteczka, w których życie wre tylko w miesiącach letnich, a więc od maja do września. Liczne źródła lecznicze spotykane w wielu tych miejscowościach znane były już Rzymianom. Szczególnie znane są kuracje dla sercowych chorych a leczył się tu m. in. poeta indyjski Tagore.

Najstarszą miejscowością jest Tihany, na półwyspie, gdzie w 1055 roku król Andrzej I ufundował klasztor Benedyktynów. Dokument erekcyjny jest pierwszym dokumentem w języku węgierskim pisanym. Klasztor jest znany jeszcze z tego, że spędził tu — w 1921 roku — swe ostatnie dni na Węgrzech, ostatni król węgierski Karol IV, który następnie został wygnany do Funchalu. Ciekawym jest również dwunastokrotne echo murów klasztornych.

Tor kolejowy prowadzi znowu wzdłuż wybrzeża Balatonu. Bezpośrednim pociągami dostajemy się poprzez Szekesfehervar z powrotem do Budapesztu. Z. A.

Katedra i plac katedralny w Szegedzie

nie plac katedralny, przy którym mieści się katedra, z jednej strony uniwersytet, a z drugiej pałac biskupi. Katedra jest pomnikiem wdzięczności

STROJE LUDOWE WE FRANCJI

Na Targach w Poznaniu była wystawiona podana powyżej mapa francuskich strojów ludowych

Władze angielskie od tej pory często zajmować musiały się awanturką, występującą pod nazwiskiem Sing Chongson. Co pewien czas potrafiła ona dokonać kradzieży w świątyniach hinduskich, a skradzione kosztowności — relikwie przesyłała ludziom, którzy jej byli sympatyczni. Dziwną przy tym stosowała taktykę. Mszcząc się na władzach angielskich, pozostawiała ona zawsze wiadomość, z której wynikało, że kradzieży dokonała Angielka.

Przed 4 lata dziwna kobieta ta wywołała poważny konflikt władz angielskich z rządem krajowym w Bangkok, porażając ziomków swoich na bardzo poważne straty. Obrabowała ona do spółki z bandytami birmańskimi kilka klasztorów na pograniczu Siamu i zorganizowała szereg napadów, które doprowadziły do bardzo ciężkich walk. Cały batalion wojska wyruszył w pościg za awanturką, która jednakże zniknęła bez śladu razem ze zdobytym łupem. Zdołano jedynie stwierdzić, że udała się ona na północ. Przez cały rok nie było o niej wiadomości, po tym donieśli agenci brytyjscy, że awanturka pojawiła się nad granicą tybetańską, dając się tam poważnie we znaki. Obawiano się słusznie, że będzie ona podburzać kapłanów przeciwko Anglikom. Środkiem do celu i tym razem była kradzież jakiejś świętości tybetańskiej z klasztoru. Tylko z trudem udało się Anglikom wyjaśnić sprawę i uspokoić wzburzoną ludność. I tym razem Ruth Binger zdołała uciec przed pościgiem.

Zgubiła ją wreszcie jej zuchwałstwo. Zginęła pod ciosami oburzonego tłumu w chwili, gdy próbowała ulotnić się ze skradzioną z świątyni relikwią. (Kk)

Cztery miliony franków za film

Jak donoszą pisma francuskie, w Paryżu zawarta została umowa filmowa, która jest swego rodzaju unikatem. A mianowicie kinoteatr „Marignan”, jeden z najpiękniejszych we Francji, zapłacił firmie RKO Radio za prawo wyświetlania filmu Disney'a „Królewna Śnieżka i Siedmiu Karzełków” fantastyczną sumę 4.000.000 (cztery miliony) franków. Swego czasu za film Chaplina „Dzisiejsze czasy” zapłacił Paryż 2.000.000 franków i suma ta uważana była za maximum tego, co kino może zapłacić. 4 miliony franków wpłacone obecnie to największa suma, jaką zapłaciło dotychczas jakiekolwiek kino w Europie. Widocznie nieźle się wiedzie kinoteatrom w Paryżu.